

"טוב לחיות!"

רס"ן גיא נזרי ז"ל

כתיבת מערך השיעור : פני חזיז - רשת אמי"ת

נתוני יסוד ומבוא למורה

- **שם הנופל:** רס"ן גיא נזרי ז"ל.
- **הציטוט המלווה (הסטיקר):** "טוב לחיות!" / "טוב לחיות בעד ארצנו".
- **רציונל פדגוגי ("מהמיתוס אל האנושי"):** במדינה שבה חרוטות מילותיו של טרומפלדור "טוב למות בעד ארצנו", מגיע מפקד פלוגה נועז בשריון רגע לפני הכניסה לעזה, ומשנה את המשוואה: "טוב לחיות בעד ארצנו". נוריד את הגבורה ממעמד ה"הקרבה הדרמטית" אל המעמד היומיומי: חייל ששואל כל בוקר את חייליו "חייכת היום?". נלמד שהחיים עצמם, על שגרתם הפשוטה, הם המטרה שאותה אנו מקדשים.

● מטרת השיעור:

1. **חיבור רגשי:** היכרות עם גיא כמפקד עוצמתי אך רגיש, שאהב את החיים, את הטיולים, את נועה בת זוגו, ודאג בראש ובראשונה לשמחת החיים של חייליו.
2. **הקניית ידע והגות:** הבנת הגישה הפילוסופית והיהודית המקדשת את השגרה, את החיים בעולם הזה, ואת שלילת תרבות המוות והדרמה.
3. **בירור זהות:** זיהוי המקומות שבהם התלמיד "מעביר את הזמן" במקום לחיות אותו במלוא העוצמה והשמחה.
4. **אחריות למעשה:** יציאה לפעולת שטח (כמו "מסדר חיוך") שתכליתה להזריק חיים ושמחה למרחב הציבורי.

- **רקע על הדמות (תמצית למורה):** גיא נולד ב-1999 בעתלית, אח תאום לתמר. מנהיג סוחף שהדריך בבני עקיבא והתנדב ב"כנפיים של קרמבו". למד במכינת "מיתרים לכיש". התגייס לשריון והפך למ"פ בגדוד 52. תבע מקצועיות אך פתח כל בוקר ב"מסדר חיוך" לחייליו. טיפח זוגיות יפהפייה עם נועה. ב-19 באוקטובר 2024, הוביל את פלוגתו בג'באליה. הטנק שלו ספג ירי נ"ט, והוא חירף נפשו כדי להציל את חייליו. נפטר מפצעיו עשרה ימים לאחר מכן.

1. הטבעת הרגשית: "הניצוץ" (10 דקות)

בחר/י אפשרות אחת מבין השתיים:

- **אפשרות א' – טריגר "מסדר החיוך":** המנחה מתאר: "תארו לכם מפקד פלוגת טנקים, שאחראי על עשרות לוחמים וכלים מפלצתיים מברזל, מכין אותם למלחמה בעזה. בכל בוקר הוא מעמיד אותם למסדר. אתם מצפים שיבדוק נשקים, כוננות, תחמושת. אבל מפקד הפלוגה הזה, גיא נזרי, עובר חייל-חייל, מניח יד על הכתף ושואל רק שאלה אחת: 'חייכת היום?'".
 - **שאלות לשיח:** למה שמפקד לוחם בסביבה כל כך קשוחה יהיה אכפת מהחיוך של החייל שלו? האם חיוך ושמחת חיים יכולים להיות "כלי נשק" במלחמה?
- **אפשרות ב' – טריגר "לשנות את המיתוס":** המנחה כותב על הלוח: "טוב למות בעד ארצנו". הוא שואל מי אמר את זה (טרומפלדור). לאחר מכן, הוא מספר שבאחת ההפוגות מהלחימה בעזה, גיא נזרי הגיע להרצות בפני תלמידי י"ב בחיפה. הוא נעמד מולם ואמר להם: "אני רוצה להגיד לכם - טוב לחיות בעד ארצנו. אני לא פה כדי למות. אנחנו פה להילחם ולהישאר חיים".
 - **שאלות לשיח:** מה ההבדל בין חייל שהולך לקרב מתוך מחשבה ש"טוב למות", לבין חייל שהולך לקרב מתוך תודעה ש"טוב לחיות"? איזו מהתפיסות דורשת לדעתכם יותר אומץ?

2. טבעת הערך והלימוד: "לב השיעור - הגרעין הלמדני" (15 דקות)

- **הצגת הסטיקר:** "טוב לחיות!"
- **לימוד הפרשנות (מתוך הספר "פרקי בנים" בעריכת הרב שי פירון וג'קי שימל):**

- פסקה א' (היהדות אינה דת דרמטית – היא דת של שגרה): "עם נסיגת הכוחות הבריטיים... נהרגו שמונה מהמגנים, יוסף טרומפלדור היה אחד מהם... דבריו האחרונים זכו לעיבוד: 'טוב למות בעד ארצנו'. האומנם 'טוב למות בעד ארצנו'? המורשת היהודית קידשה את החיים, 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאֵדָם וְחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה'. הרמב"ם הדגיש: 'הא למדת: שאין משפטי התורה נקמה בעולם, אלא רחמים וחסד ושלוש בעולם'... היהדות איננה דת דרמטית, היא לא מחפשת אחר רגעי שיא, היא תאבה לשגרת חיים המבוססת על מחויבות למעשים טובים... לא באנו לעולם למענו של רגע אחד, עטור הוד ותפארת, אפוף קדושה הרואית. באנו לעולם כדי לימים עתירי מעשים קטנים היוצרים ביחד חיים שלמים. הקדושה פוגשת את החיים, הקדושה מתרחקת מהמוות."
- שאלה לדיון: לפי הטקסט, למה בעצם כל כך קשה לקדש את ה"שגרה" וה"מעשים הקטנים"? למה יש לנו נטייה לחפש דווקא את הקדושה ברגעי הדרמה או ההקרבה?
- פסקה ב' (לחיות בכל האטומים): "עם התחדשות התנועה הציונית... הדגישו ענקי הרוח שאנו תאבי חיים של יצירה ומשמעות. א.ד. גורדון, מהאבות הרוחניים של תנועת ההתיישבות הדגיש: 'עולם מלא לפנינו, מרחבים, מרחקים, מעמקים, חיים, אור לאין תכלית ואין חקר - טבול, בן אדם, בתוך מעמקי הים הגדול הזה, פתח כל חדרי ליבך וכל בתי נפשך לזרם החיים והאור - חיה! חיה בכל אטומיך, חיה חיי עולם!'... יש תרבויות המטיפות לקדושת המתים, אנחנו מחנכים את ילדינו להאדיר את החיים. 'וּבְחַרְךָ בְּחַיִּים', לא בגלל שאין משהו ששווה למות בשבילו, יש רגעים כאלה... הנכונות למות בשדה הקרב איננה ערך כשלעצמו. היא מקבלת ערך ותוקף לנוכח העובדה שמותו של האחד יעניק חיים שלמים לרבים שינצלו בזכותו."
- שאלה לדיון: מה לדעתכם מתכוון א.ד. גורדון כשהוא דורש מאיתנו "לחיות בכל האטומים"? איך נראה אדם שבאמת עושה את זה?
- פסקה ג' (הצוואה של גיא - טוב לחיות): "באחת מההפוגות, הרצה גיא בפני תלמידי י"ב מבתי הספר בחיפה, ושם אמר: 'אני רוצה להגיד לכם - טוב לחיות בעד ארצנו ואני לא פה כדי למות בעד ארצנו. אנחנו פה להילחם ולהישאר חיים ושלמים, להעריך את ההמשכיות של עם ישראל'... גיא ידע מה שרבים וטובים לא הצליחו לנסח. בכל שנה בתפילת הימים הנוראים אנו

אומרים: 'זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים'. היהדות לא הכינה את מאמיניה להתמודד עם המוות, היא דרשה מבניה להתמודד עם החיים... קצין צעיר ובעל השראה הזכיר לתלמידים ולבוגרים כאחד עד כמה חשוב לקדש את החיים."

■ **שאלה לדין:** גיא הראה לנו ש"להתמודד עם החיים" זה מורכב לא פחות מלהתמודד עם המוות. אילו התמודדויות בחיים שלנו היום דורשות מאיתנו את אותו אומץ שנדרש מלוחם?

הסבר מושגים

- **אופטימיות אקטיבית:** לא אמונה פסיבית ש"יהיה בסדר" מבלי לעשות דבר, אלא בחירה מודעת לזהות את הפוטנציאל החיובי במציאות ולפעול כדי להרחיב אותו, גם כשמסביב קשה.
- **קדושת החיים:** ערך יסוד בתרבות היהודית והאנושית, הגורס שהחיים אינם רק אמצעי להשגת מטרה, אלא ערך בפני עצמו שאותו יש לשמר, לכבד ולחגוג.
- **למקד את המבט ביש לעומת באין:** נטייה פסיכולוגית (הכרת הטוב) שבה האדם בוחר להתבונן בדברים החיוביים שקיימים בחייו, במקום לשקוע בתסכול על מה שחסר לו או על מה שלא עובד.

שאלות הבנה והעמקה

שאלות הבנה:

1. מדוע הכותבים מדגישים בפסקה הראשונה שהאמירה "טוב לחיות!" איננה "ברירה מהמציאות"? ממה היא כן נובעת?
2. כיצד ההחלטה הפנימית ש"טוב לחיות" משנה את האופן שבו האדם מתמודד עם משברים, על פי הפסקה השנייה?

שאלות העמקה:

1. קל להגיד "טוב לחיות" כשהכול מסתדר והמציאות מאירה פנים. כיצד ניתן לפתח ולשמר את התפיסה הזו דווקא בימים שבהם הכול נראה שחור (למשל: כישלון, אובדן, תחושת בדידות)?
2. יש הרואים באמירה על גבורה של חיילים התמקדות ב"מוות למען המדינה". כיצד הקריאה "טוב לחיות!" הופכת את התפיסה הזו על פיה, ומדגישה שהלחימה נועדה כדי לאפשר ולחגוג את החיים עצמם?

3. טבעת הזהות: "איפה זה פוגש אותי?" (10 דקות)

- **מטרה:** בירור אישי: האם אני מוקיר את החיים שלי ואת השגרה שלי?
- **פעילות זהות ("אודישן לחיים"):** המנחה מבקש מהחניכים לדמיין שהם נדרשים לכתוב קורות חיים קצרים, אבל לא של תעודות ותארים, אלא "קורות חיים של החיים עצמם": מתי צחקת מכל הלב בפעם האחרונה? איזה תחביב פשוט משמח אותך? למי עזרת היום בבוקר?
- **שאלת המפתח להתבוננות:** "היכן בחיים שלי אני 'מעביר את הזמן', מחכה לרגעי שיא וריגושים (הטיול הגדול, המסיבה בסופ"ש, השחרור), ושוכח 'לחיות בכל האטומים' שלי את השגרה הרגילה בבית הספר, במכינה או בבית?"

4. טבעת האחריות: "פשוט תעשו - טוב לחיות!" (10 דקות)

- **אפשרות א' (במרחב המכינה/התיכון): "מבצע מסדר חיוך"**
 - **הקריאה לפעולה:** "גיא, בעיצומה של מלחמה קשה, ידע שהדבר הכי חשוב כדי להילחם על החיים זה לשאול את החיילים שלו 'חייכת היום?'. הוא הזרים חיים למקום של חושך".
 - **הביצוע הפרקטי מחר בבוקר:** המשימה של הכיתה/קבוצה מחר בבוקר היא להפיק "מסדר חיוך" במוסד החינוכי. החניכים יתייצבו מוקדם בשערי בית הספר או בכניסה לחדר האוכל במכינה. הם לא יאפשרו לאף תלמיד או מורה להיכנס פנימה מבלי לשאול אותו באכפתיות אמיתית "חייכת היום?", לומר מילה טובה, ולהעניק לו פתק מעודד או משהו מתוק. משימת השטח היא לשנות את האנרגיה השגרתית והעייפה של הבוקר, ולהפוך אותה לאנרגיה של חיים.
- **אפשרות ב' (במרחב האישי והמשפחתי): "לקדש את השגרה"**
 - **הקריאה לפעולה:** "למדנו שהיהדות אינה דת דרמטית – היא מחפשת לקדש את הרגעים היומיומיים העמוסים במעשים קטנים. הרבה פעמים אנחנו מקטרים על השגרה הזו (שטיפת כלים, קיפול כביסה, עזרה לאחים הקטנים בשיעורי בית)".

- הביצוע הפרקטי בסופ"ש: לקראת החזרה הביתה לסוף השבוע, כל חניך לוקח על עצמו משימה: לבחור מטלת שגרה אחת בבית שנאה עליו (לזרוק את הפח, לשטוף את הבית, לעזור לסבא במשהו טכני). המשימה האקטיבית היא לבצע את המטלה הזו במהלך הסופ"ש מתוך שמחה אקטיבית ומוצהרת (לשים מוזיקה ברקע, לחייך, לעשות את זה באנרגיה גבוהה). להזכיר לעצמנו, כפי שלימד גיא, ששגרת החיים הפשוטה והחופשית שלנו היא בדיוק הדבר שעליו אנחנו נלחמים. בתחילת השבוע הבא ישתפו החניכים איך הפיכת המטלה ל'חגיגה של חיים' שינתה את התחושה שלהם.

5. משימה מעשית

ביצוע אחת משתי המשימות המעשיות המפורטות בטבעת האחריות (הפקת "מסדר חיוך" בשערי המוסד החינוכי בבוקר, או ביצוע מטלת שגרה משפחתית מתוך שמחה ואנרגיה גבוהה בסוף השבוע) ודיווח קצר עליה במפגש הבא.

6. כתיבה אישית למשפחת הנופל

הנחיה למורה/תלמיד: כתוב מכתב אישי קצר למשפחתו ולבת זוגו נועה של רס"ן גיא נזרי ז"ל: ספר להם מה למדת מדמותו, מרוח ה"טוב לחיות בעד ארצנו", מקדושת השגרה והחיוך היומיומי, ומה היית רוצה לאמץ באורחות חייך מתוך מורשתו.

7. נספח ללימוד עצמי, בחברותא או בכיתה (מקורות מתוך הספר "פרקי בנים" בעריכת הרב שי פירון וג'קי שימל)

- הסטיקר והמשפט המכונן: "אני רוצה להגיד לכם - טוב לחיות בעד ארצנו ואני לא פה כדי למות בעד ארצנו" / "טוב לחיות!"
- מתוך הפירוש של הרב שי פירון וג'קי שימל (מתוך הספר "פרקי בנים"):
 - "דבריו האחרונים של יוסף טרומפלדור זכו לעיבוד: 'טוב למות בעד ארצנו'. האומנם 'טוב למות בעד ארצנו'? המורשת היהודית קידשה את החיים, 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶתְּם הָאֵדָם וְנָחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה'... היהדות איננה דת דרמטית, היא לא מחפשת אחר רגעי שיא, היא תאבה לשגרת חיים המבוססת על מחויבות למעשים טובים... לא באנו לעולם למענו של רגע אחד, עטור הוד ותפארת...

- באנו לעולם כדי לימים עתירי מעשים קטנים היוצרים ביחד חיים שלמים.
- הקדושה פוגשת את החיים, הקדושה מתרחקת מהמוות.
- "א.ד. גורדון הדגיש: 'עולם מלא לפנינו... טבול, בן אדם, בתוך מעמקי הים הגדול הזה... חיה בכל אטומיך, חיה חיי עולם!'... יש תרבויות המטיפות לקדושת המתים, אנחנו מחנכים את ילדינו להאדיר את החיים... הנכונות למות בשדה הקרב איננה ערך כשלעצמו. היא מקבלת ערך ותוקף לנוכח העובדה שמותו של האחד יעניק חיים שלמים לרבים שינצלו בזכותו."
 - "באחת מההפוגות, הרצה גיא בפני תלמידי י"ב מבתי הספר בחיפה, ושם אמר: 'אני רוצה להגיד לכם - טוב לחיות בעד ארצנו ואני לא פה כדי למות בעד ארצנו. אנחנו פה להילחם ולהישאר חיים ושלמים, להעריך את ההמשכיות של עם ישראל'... היהדות לא הכינה את מאמיניה להתמודד עם המוות, היא דרשה מבניה להתמודד עם החיים... קצין צעיר ובעל השראה הזכיר לתלמידים ולבוגרים כאחד עד כמה חשוב לקדש את החיים."

● הסבר מושגים:

- **קידוש השגרה מול תרבות הדרמה:** התפיסה המציבה במרכז את המעשים הקטנים, האפורים והיומיומיים של בניין, יצירה ועזרה, בניגוד לרדיפה אחר רגעי שיא דרמטיים או הרואיים בלבד.
- **טוב לחיות בעד ארצנו:** תודעה לחימה המעמידה את החיים, ההמשכיות והבנייה כמטרת העל של הלחימה, תוך שלילה מוחלטת של תרבות המוות וההקרבה לשמה.

● מקורות השראה נוספים מתוך הספר:

- **מקור השראה 1 (דוד בן גוריון):** "לא למות באנו הנה. לא טוב למות. טוב לחיות... ואם הוא (טרומפלדור) אמר לפני מותו 'טוב למות בעד ארצנו', הוא אמר זאת מתוך אהבת החיים... אנחנו נקראים להתכונן לא למות - לחיות, אבל גם להילחם."
- **מקור השראה 2 (הרב יונתן זקס):** "גדולתה של הדת היהודית היא בפשטות ובאנושיות של המסר שלה. החיים יקרים... על כן, אנו מצווים לשמוח בחיים ולקדש אותם... ולעולם אל לנו להיכנע לטרור ולתרבות המוות שהוא דוגל בה."
- **מקור השראה 3 (רחל המשוררת):** "כָּאֵן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה - לֹא בְּעֵבִים, מַעַל... לְרוּחַ אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, הַקָּצֵר, הָאֶחָד / עַל פְּנֵי אֲדָמָתָנוּ כָּאֵן."

- מקור השראה 4 (רבינו יונה): "האדם הב' פחות בהיותו בחיים, יכול להוסיף מעלות בנפשו – מה שלא יכול לעשות החכם והצדיק ביותר לאחר מותו."

